

Lisa 1. SOOVITATAV KIRJANDUS PÄRANDILIIKIDE, „EESTI LUGUDE“ JA PÄRANDIPIIRKONDADE KOHTA

1. PÄRANDILIIGID EESTIS

1.1. Arheoloogilised paigad ja leiud	3
1.2. Kivilinnused ja nende varemed	4
1.3. Ilusad, iseloomulikud külad ja külatüübid	4
1.4. Eestile omased talukompleksid	4
1.5. Vanapäraselt säilinud keskused	5
1.6. Mõisahooned, mõisasüdamed ja -pargid (sh atraktiivsed varemed)	5
1.7. Vanad ühiskondlikud hooned	6
1.8. Saunad läbi aja	7
1.9. Tähelepanuväärsed sõjajärgsed, sh nüüdisaegsed ehitised	7
1.10. Pärandmaastikud	7
1.11. Pärimuspaigad looduses	7
1.12. Sõjaeelsed põllumajandushooned	8
1.13. Nõukogude aja põllumajanduse pärand	8
1.14. Sõjaeelsed tööstushooned ja -rajatised	8
1.15. Nõukogude aja tööstushooned ja -rajatised	8
1.16. Vana transporditaristu	8
1.17. Mälestusmärgid (ajalugu, kultuur, isikud)	9
1.18. Kohalikud ja eramuuseumid, erakogud (sh vanatehnika kogud)	9
1.19. Kirikud (sh õigeusu), kabelid, tsässonad, palvemajad	9
1.20. Looduslikud pühapaigad	10
1.21. Kalmistud (sh mõisa- ja talukalmistud)	11
1.22. Sõdade jäljed	11
1.23. Nõukogude armee pärand: sõjaväe- ja raketibaasid, kordonid, lennuväljad	11
1.24. Terrori- ja hukkamispaigad, koonduslaagrid	12
1.25. Vaimne pärand	12

2. EESTI LOOD	
2.1. Eesti kui terviku suur lugu	14
1.2.1. Kroonikad	14
1.2.2. Üldkäsitlused, uurimused ja ülevaated	14
2.2. Eesti keel ja õ	15
2.3. Eestlased – rahvas ja kultuur	15
2.4. Eesti – sõdade ja vallutuste maa	16
2.5. Eesti omariiklus	17
2.6. Elatusalad (põld, tööstus, käsitöö)	17
2.7. Eesti toit – riigi ja rahva visiitkaart	18
2.8. Usk ja kirik Eestis	18
2.9. Rahvausund ja kombed	19
2.10. Eesti – kodutunne, koht ja kohapärimus	20
2.11. Ravimtaimed ja rahvameditsiin	21
2.12. Surmakultuuri traditsioonid	22
2.13. Mitmerahvuseline Eesti	22
3. PÄRANDIPIIRKONNAD JA NENDE LOOD	
3.1. Üldteosed Eesti kohta	23
3.2. Põhja-Eesti	23
3.3. Lääne-Eesti	24
3.4. Lõuna-Eesti	24

1. PÄRANDILIIGID EESTIS

1.1. Arheoloogilised paigad ja leiud

- Eesti aastal 1200. (Toim M. Mägi). Tallinn: Argo, 2003.
- Jaanits, L., Laul, S., Lõugas, V., Tõnisson, E. Eesti esiajalugu. Tallinn: Eesti Raamat, 1982.
- Jonuks, T., Johanson, K. 101 Eesti arheoloogilist leidu. Tallinn: Varrak, 2017.
- Kiudsoo, M. Eesti muinasaarded. Kaubateed ja kontaktid. Tallinn: Äripäev, 2010.
- Kiudsoo, M. Viikingiaja aarded Eestis. Idateest, rauast ja hõbedast. Tallinn: Äripäev, 2016.
- Kriiska, A. Aegade alguses. 15 kirjutist kaugemast minevikust. Tallinn: A. Kriiska, 2004.
- Kriiska, A. & Tvauri, A. Eesti muinasaeg. Tallinn: Avita, 2002.
- Kriiska, A., Lang, V., Mäesalu, A. Tvauri, A., Valk, H. Eesti ajalugu I. Eesti esiaeg. Tartu: Tartu Ülikooli ajaloo ja arheoloogia instituut, 2020.
- Lang, V. Muistne Rävalla. Muistised, kronoloogia ja maaviljelusliku asustuse kujunemine Loode-Eestis, eriti Pirita jõe alamjooksu piirkonnas, I–II. (Muinasaja teadus, 4). Tallinn: Teaduste Akadeemia Kirjastus, 1996.
- Lang, V. Keskusest ääremaaks. Viljelusmajandusliku asustuse kujunemine ja areng Vihasoo–Palmse piirkonnas Virumaal. (Muinasaja teadus, 7). Tallinn: Teaduste Akadeemia Kirjastus, 2000.
- Laul, S. Rauaaja kultuuri kujunemine Eesti kaguosas (500 e.Kr. – 500 p.Kr). (Muinasaja teadus, 9; Õpetatud Eesti Seltsi Kirjad, 7). Tallinn: Ajaloo Instituut, 2001.
- Lõugas, V. Kaali kraatriväljal Phaethonit otsimas. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 1996.
- Lõugas, V. & Selirand, J. Arheoloogiga Eestimaa teedel. Teine, parandatud ja täiendatud trükk. Tallinn: Valgus, 1989.
- Mandel, M. Läänemaa 5.–13. sajandi kalmed. (Töid ajaloo alalt, 5). Tallinn: Eesti Ajaloomuuseum, 2003.
- Mandel, M. Arheoloogiga Läänemaa radadel. Tallinn: Eesti Ajaloomuuseum, 2011.
- Mandel, M. Maidla muinaskalmistu saladused. Tallinn: Eesti Ajaloomuuseum, 2017.
- Mägi, M. Rafala. Idateest ja Tallinna algusest. Tallinn: Argo, 2015.
- Mägi, M. Viikingiaegne Eesti. Maa, asjad ja inimesed ajastu risttules. Tallinn: Argo, 2017.
- Mägi, M., Carsten, S. J., Markus, K., Janus, M. J. Taanlaste ristosõjad Eestis. Tallinn: Argo, 2019.
- Tamm, J. Muinas-Tallinna otsimas. Tallinn: Äripäev, Argo, 2019.
- Tvauri, A. Rahvasterännuaeg, eelviikingiaeg ja viikingiaeg Eestis. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2014.

- Tvauri, A. Muinas-Tartu. Uurimus Tartu muinaslinnuse ja asula asustusloost. (Muinasaja teadus, 10). Tallinn: Teaduste Akadeemia Kirjastus, 2001.
- Tõnisson, E. Eesti muinaslinnad. (Muinasaja teadus, 20). Tartu, Tallinn: Tartu Ülikool, Ajaloo ja Arheoloogia Instituut, 2008.
- Tõnisson, E., Selirand, J., Vassar, A. Kui Lembitu kutsus. Tallinn: Eesti Raamat, 1968.
- Selirand, J. Eestlaste matmiskombed varafeodaalsete suhete tärkamise perioodil (11.–13. sajand). Tallinn: Eesti Raamat, 1974.
- Valk, H., Laul, S. Siksälä kalme, I. Muistis ja ajalugu. Tartu: Tartu Ülikooli ajaloo ja arheoloogia instituut, 2014.
- Valk, H. Rural Cemeteries of Southern Estonia 1225–1800 AD. 2nd edition. (CCC Papers 3.) Visby – Tartu, 2001.

1.2. Kivilinnused ja nende varemed

- Aluve, K. Eesti keskaegsed linnused. Tallinn: Valgus 1993.
- Tamm, J. 101 Eesti kindlust ja kaitserajatist. Tallinn: Varrak, 2020.
- Tuulse, A. Die Burgen in Estland und Lettland. Dorpater Estnischer Verlag, 1942.

1.3. Ilusad, iseloomulikud külad ja külatüübid

- Eesti rahvakultuur. (Koost A. Viires, E. Vunder). Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2008.
- Kaur, E., Kuusik, M., Sepp, K. Eesti maastikud. Tallinn: Tänapäev, 2008.
- Pärdi, H. Eesti argielu. Teekond moodsasse maailma. Tallinn: Tänapäev, 2017.
- Troska, G. 1994. Eesti külad XIX sajandil. Tallinn: Eesti Raamat, 1987.

1.4. Eestile omased talukompleksid

- Habicht, T. Rahvapärane arhitektuur. Tallinn: Kunst, 1977.
- Mulgi taluhäärberid. <https://hendrikson.ee/maps/Mulgi-häärberid>
- Pärdi, H. Eesti taluhäärberid 1–3. Tallinn: Tänapäev, 2005, 2007, 2010.
- Pärdi, H. Eesti talumaja ajaloost. Ehituskunst ja elu 1840–1940. Tänapäev, 2013
- Pärdi, H. Eestlaste argielu. Teekond moodsasse maailma. Tallinn: Tänapäev, 2017.
- Tihase, K. Eesti talurahvaarhitektuur. 1974 (Tallinn: Kunst), 2007 (Tallinn: Tallinna Tehnikaülikooli Kirjastus).
- Pärdi, H. Eesti talu: uuem taluarhitektuur 1850–1950. Tallinn: Tammerraamat, 2021.

1.5. Vanapäraselt säilinud keskused

- Kaur, E., Kuusik, M., Sepp, K. Eesti maastikud. Tallinn: Tänapäev, 2008.
- Kuningas, H. Eesti tööstuspärand. Tallinn: Muinsuskaitseamet, 2015.
- Pärdi, H. Eestlaste argielu. Teekond moodsasse maailma. Tallinn: Tänapäev 2017.

1.6. Mõisahooned, mõisasüdamed ja -pargid (sh atraktiivsed varemed)

- Abner, O., Konsa, S, Lootus, K. Eesti pargid 1. Tallinn: Varrak, 2007.
- Abner, O., Konsa, S, Lootus, K., Sinijärv, U. Eesti pargid 2. Tallinn: Varrak, 2012.
- Bock, S. Herrenhäuser in Estland / Mõisad Eestis. Schwerin: Thomas Helms Verlag,
- Eesti arhitektuuri ajalugu, 1. (Toim V. Raam). Tallinn: Valgus, 1993.
- Eesti kunsti ajalugu 2. 1520–1770. Autorid: Ehasalu, P., Hein, A., Kaljundi, J., Kangropool, R., Kirme, K., Kodres, K., Kormašov, O., Kreem, T.-M., Kuuskemaa, J., Pantelejev, A., Rast, R., Russow, E., Saron, J., Zobel, R., Maiste, J. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia, 2005.
- Eesti kunsti ajalugu. 3, 1770–1840. Autorid: Maiste, J., Polli, K., Kodres, K., Keevallik, J., Lainvoo, L., Levin, M., Hansar, L., Tohvri, E., Hiiop, H. Tallinn: Kunstiakadeemia, 2017.
- Eesti kunsti ajalugu 4. 1840–1900. Autorid: Abel, T., Hain, J., Hallas-Murula, K., Hansar, L., Hein, A., Keevallik, J., Kirme, K., Kreem, T.-M., Levin, M., Liibek, T., Pantelejev, A., Piiri, R., Saron, J., Siilivask, M., Tamm, E. Tallinn: Kultuurileht, 2020.
- Hein, A. Eesti mõisad. Tartu: Tänapäev 2002.
- Hein, A. Eesti mõisaarhitektuur. Historitsismist juugendini. Tallinn: Hattorpe, 2003.
- Hein, A. Stenhus'id, arx'id, torne'd... Eesti mõisaarhitektuuri vanim kihistus. (Õpetatud Eesti Seltsi kirjad, XI). Tartu: Õpetatud Eesti Selts, 2016.
- Unistuste Raadi: Liphartite kunstikogu Eestis: kataloog. Raadi of our dreams : the Liphart family and their art collection in Estonia. Autorid: Keevallik, J., Kukk, I., Maiste, J., Sakh, I., Õunapuu, P. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2015.
- Maiste, J. Eesti mõisad. Tallinn: Kunst, 1996.
- Maiste, J. 101 Eesti mõisa. Tallinn: Varrak, 2013.
- Praust, V. Harjumaa mõisad. Tallinn: Tänapäev, 2005.
- Praust, V. Virumaa mõisad. Tallinn: Tänapäev, 2005.
- Praust, V. Saaremaa mõisad. Tallinn: Tänapäev, 2006.
- Praust, V. Läänemaa mõisad. Tallinn: Tänapäev, 2007.
- Praust, V. Tartumaa mõisad. Tallinn: Tänapäev, 2008.
- Praust, V. Pärnumaa mõisad. Tallinn: Tänapäev, 2009.
- Praust, V. Viljandimaa mõisad. Tallinn: Tänapäev, 2010.

- Praust, V. Võrumaa mõisad. Tallinn: Tänapäev, 2012.
- Praust, V. Eesti mõisad, Regio reisijuht. Tartu: Regio, 2019.
- Raal, M. Mõisate kadunud hiilgus. Eestimaa mõisainterjööride lugu. Tallinn: Tsunftijänes, 2016.
- Rimmel, M.-A. Mõisalegendid. Harjumaa. Tallinn: Tänapäev, 2008.
- Rennit, M., Kähär-Peterson, K. Vabamüürlus, arhitektuur ja ajalooline interjäär : uurimusi kunstist, tapeetidest ja Pistohtkorside perekonnast 18. sajandist 20. sajandi alguseni. Tartu: Tartu Linnamuseum, 2015.
- Rosenberg, T. Eesti mõisad. Tallinn: Olion, 1994.
- Särg, A. Järvamaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2005.
- Särg, A. Harjumaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2006.
- Särg, A. Hiiumaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2006.
- Särg, A. Ida-Virumaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2006.
- Särg, A. Lääne-Virumaa mõisad ja mõisnikud, Tallinn: Argo, 2007.
- Särg, A. Raplamaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2007.
- Särg, A. Saaremaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2007.
- Särg, A. Viljandimaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2007.
- Särg, A. Läänemaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2008.
- Särg, A. Valgamaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2009.
- Särg, A. Tallinna mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2010.
- Särg, A. Pärnumaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2011.
- Särg, A. Võrumaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2011.
- Särg, A. Jõgevamaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2012.
- Särg, A. Põlvamaa mõisad ja mõisnikud. Tallinn: Argo, 2013.

1.7. Vanad ühiskondlikud hooned (nt seltsi-, rahva- ja koolimajad, külapoed, kõrtsid jne)

- Talving, H. Eesti vallamajad. Tallinn: Tänapäev, 2009.
- Talving, H. Eesti koolimajad, Tallinn: Tänapäev, 2011.
- Talving, H. Eesti vallamajade ajaloo teatmik, Tallinn: Eesti Vabaõhumuseum, 2015.
- Talving, H. Eesti kõrtsid. Tallinn: Tänapäev, 2019.

1.8. Saunad läbi aja

- Habicht, T. Eesti saun. Tallinn: Valgus, 1972.
- Habicht, T. Eesti saun: saun ja saunakombed eesti pärimuskultuuris. Tallinn: TEA Kirjastus, 2014.
- Mi uma savvusann. (Koost E. Margna). Võro: Võro Selts VKKF, 2012.

1.9. Tähelepanuväärsed sõjajärgsed, sh nüüdisaegsed ehitised

- Eesti NSV arhitektuur. Artiklite kogumik. (Koost U. Kammal, U. Sisa). Tallinn: Riiklik Ehituse ja Arhitektuuri Komitee, 1961.
- Kalm, M. Eesti 20. sajandi arhitektuur. Tallinn: Prisma Prindi Kirjastus, 2001.
- Valdre, G. ENSV parimad ehitised. Tallinn: Valgus, 1988.

1.10. Pärändmaastikud

- Maastik ja mälu. Pärändilooma arenguhooni Eestis. (Koost L. Kaljundi, H. Sooväli-Sepping). Tallinn: Tallinna Ülikool, 2014.
- Eesti maastikud. (Toim E. Kaur, M., Kuusik, K., Sepp). Tallinn: Tänapäev, 2008.

1.11. Pärimuspaigad looduses

- Laugaste, E., Normann, E. Muistendid Kalevipojast. Eesti muistendid. Hiiu- ja vägilasmuistendid I. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus, 1959.
- Laugaste, E.; Liiv, E.; Normann, E. Muistendid Suurest Tõllust ja teistest. Eesti muistendid. Hiiu- ja vägilasmuistendid II. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus, 1963.
- Laugaste, E., Liiv, E. Muistendid Vanapaganast. Eesti muistendid. Hiiu- ja vägilasmuistendid III. Tallinn: Eesti Raamat, 1970
- Muistis, koht ja pärimus II. Pärimus ja paigad. (Koost ja toim H. Valk). Tartu: Tartu Ülikool ajaloo ja arheoloogia instituut, 2014.
- Rimmel, M.-A. Mõrsja saatus: pulmateema loodusmaastikuga seotud rahvajuttudes. – Akadeemia 2001, 12, 2001, 2523–2541.
- Rimmel, M.-A. Iru Ämm ja Linda kivi. – Eesti Loodus, 6, 2005, 38–40.
- Vilbaste, K. Eesti allikad. Tallinn: Varrak, 2016.

1.12. Sõjaeelsed põllumajandushooned: laudad, tallid, aidad, magasiaidad, sepikojad, rehed, meiereid, tuule- ja vesiveskid, viinavabrikud jms

- Kalm, M. Eesti 20. sajandi arhitektuur. Tallinn: Prisma Prindi Kirjastus, 2001.
- Pärdi, H. Eesti argielu. Teekond moodsasse maailma. Tallinn: Tänapäev, 2017.

1.13. Nõukogude aja põllumajanduse pärand: kolhooside ja sovhooside hooned (laudad, kuivatid) ja nende varemed, majandikeskused, maaparandusmaastikud, kuivenduskraavid jm

- Eesti NSV parimad ehitised. Tallinn: Valgus, 1988.
- Hallas-Murula, K. 101 Eesti arhitektuuriteost. Tallinn: Varrak, 2012.
- Jakobson, A. Eesti tööstusprojektist Sweco projektini. Tallinn: Aade, 2016.

1.14. Sõjaeelsed tööstushooned ja -rajatised

- Kalm, M. Eesti 20. sajandi arhitektuur. Tallinn: Prisma Prindi Kirjastus, 2001.
- Kuningas, H. Eesti tööstuspärand. Tallinn: Muinsuskaitseamet, 2015.
- Hallik-Sass, P. Tööstuspärand turismis Eestis ja Lätis. Mereküla: Turundustugi, 2018.

1.15. Nõukogude aja tööstushooned ja -rajatised: tehased, kaevandused, saekaatrid, elektrijaamad, turbatööstused jms

- Eesti NSV parimad ehitised. (Koost G. Valdre). Tallinn: Valgus, 1988.
- Hallas-Murula, K. 101 Eesti arhitektuuriteost. Tallinn: Varrak, 2012.
- Jakobson, A. Eesti Tööstusprojektist Sweco Projektini 1944–2007. Projektid, inimesed, sündmused. Tallinn: Aade, 2016
- Kalm, M. Eesti 20. sajandi arhitektuur. Tallinn: Prisma Prindi Kirjastus, 2001.
- Kuningas, H. Eesti tööstuspärand. Tallinn: Muinsuskaitseamet, 2015.
- Paulus, K. 101 Eesti nõukogude aja ehitist. Tallinn: Varrak, 2013.

1.16. Vana transporditaristu: raudteejaamad ja -tammid, sadamad, paadi- ja võrgukuurid, tuletornid, vanade maanteede säilinud lõigud, vanad sillad

- Aleksejev, I. Eesti tuletornid. Tallinn: GT Projekt, 2003.
- Duvin, A. 2007. Lugusid raudteedest Eestimaal. Valga, 2007.
- Eesti sillad. Brücken in Estland. Bridges in Estonia. (Koost M. Rääsk). Tallinn: Tänapäev, 2006.
- Helme, M. Eesti raudteejaamad. Tallinn: Tänapäev, 2003.
- Peetsalu, P. Merekuurilugu. Eesti randade tuletornidest. Tallinn: Menu kirjastus, 2013.

- Praust, V. Eesti teede ja transpordi 100 aastat. Tallinn: Post Factum, 2018.
- Rääsk, M. Ajarännak Eesti- ja Liivimaal. Eesti Maanteemuuseum, 2017.
- Teed ja ajalugu Eesti Maanteemuuseumis. Tallinn: Maanteeamet, 2005.
- Uurimusi liikumise ja transpordi ajaloost: Eesti Maanteemuuseumi toimetised.

1.17. Mälestusmärgid (ajalugu, kultuur, isikud)

- Sepp, M. Narva, Narva-Jõesuu ja Vaivara kihelkonna vanemad mälestusmärgid (1590–1917). – Ajaloo keerdkäigud. Uurimusi Narva piirkonna ajaloost. (Toim M. Ivask). (Narva Muuseumi Toimetised, 20). Narva, 2019, 37–71.
- Tamm, M., Valge, J. Valge, R. Monumendid ja võim: Eesti Ajaloomuuseumi kogutud nõukogudeaegsete monumentide väliekspositsiooni kataloog [Tallinn]: Eesti Ajaloomuuseum, 2020.
- Vabadussõja mälestusmärgid I, II. (Koost M. Strauss). Keila: M. Strauss, 2002, 2005.
- Vaiksoo, R. 101 Eesti monumenti. Tallinn: Varrak, 2018.

1.18. Kohalikud ja eramuuseumid, erakogud (sh vanatehnika kogud)

- Aun, M. Saatse muuseum. Tallinn: Setu Kultuuri Fond, 2005.
- Aun, M. Seto talumuuseum. (Setumaa muuseumid, 2). Setu talumuuseum, 2016.
- Rennit, M. Eesti muuseumid. Estonian museums. Tallinn: Oomen, 2008.

1.19. Kirikud (sh õigeusu), kabelid, tsässonad, palvemajad

- Eesti kunsti ajalugu 4. 1840–1900. Autorid: Abel, T., Hain, J., Hallas-Murula, K., Hansar, L., Hein, A., Keevallik, J., Kirme, K., Kreem, T.-M., Levin, M., Liibek, T., Pantelejev, A., Piiri, R., Saron, J., Siilivask, M., Tamm, E. Tallinn: Kultuurileht, 2020.
- Alttoa K. Saaremaa kirikud. Tallinn: Kunst, 2003.
- Alttoa, K. 101 Eesti pühakoda. Tallinn: Varrak, 2015.
- Alttoa, K. Tartu: piiskopi- ja hansalinnast Emajõe Ateenaks. Tartu: Ilmamaa, 2017.
- Alttoa, K. Tartu Jaani kirik. (Eesti kirikud III). Tallinn: Muinsuskaitseamet, 2019.
- Eesti arhitektuuri ajalugu, 1. (Toim V. Raam). Tallinn: Valgus, 1993.
- Eesti kunsti ajalugu 2. 1520–1770. Autorid: Ehasalu, P., Hein, A., Kaljundi, J., Kangropool, R., Kirme, K., Kodres, K., Kormašov, O., Kreem, T.-M., Kuuskemaa, J., Pantelejev, A., Rast, R., Russow, E., Saron, J., Zobel, R., Maiste, J. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia, 2005.
- Eesti kunsti ajalugu. 3, 1770–1840. Autorid: Maiste, J., Polli, K., Kodres, K., Keevallik, J., Lainvoo, L., Levin, M., Hansar, L., Tohvri, E., Hiiop, H. Tallinn: Kunstiakadeemia, 2017.
- Helme, M. Kirikute teejuht. 7 teekonda – 100 kirikut. Tallinn: Ilukirjandus ja Kunst, 2002.

- Kreem, T.-M. Viisipäraselt ehitatud: luterlik kirikuehitus, -arhitektuur ja -kunst Eestis Aleksander II ajal (1855–1881). Doktoritöö. (Dissertationes Academiae Artium Estoniae, 5). Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia, 2010. <http://www.digar.ee/id/nlib-digar:300830>
- Setomaa. Traditsioonilise arhitektuuri põhijooni. (Toim H. Külvik). Vanaajamaja MTÜ, 2014.
- Laur, M. Eesti kihelkonnakirikud. Tallinn: Avita, 2018.
- Markus, K. Raplamaa kirikud. Tallinn: Muinsuskaitseamet, 2002.
- Plaat, J., Masik, A. Eesti õigeusu kirikud, kloostrid ja kabelid. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia, 2011.
- Tartu toomkirik. Katederaal. Raamatukogu. Muuseum. (Koost M. Raisma, K. Andreson). Tartu, 2018.
- Setomaa tsässonad. (Koost A. Raudoja, T. Mäkelainen). Seto Kultuuri Fond, 2011.

1.20. Looduslikud pühapaigad (ohvrikivid, hiied, pühad puud, allikad, mäed, ristipuud jne)

- Hiimäe, M. Pühad kivid Eestimaal. Tallinn: Tammerraamat, 2011.
- Hiimäe, R. Kaitsemaagia. Tallinn: Pegasus, 2012.
- Inimese Muuseumi ekspeditsioonid Eestisse: Boris Vilde ja Leonid Zurov Setomaal (1937–1938). (Seto Instituudi Toimetised, 2). (Toim T. Benfoughal, O. Fišman, H. Valk). Tartu: Tartu Ülikool, ajaloo ja arheoloogia instituut, Seto Instituut, 2017.
- Kaasik, A. Põlised pühapaigad. Tallinn: Pegasus, 2016.
- Kaasik, A. Pühapaikade teejuht. Tallinn: Pegasus, 2017.
- Kõivupuud, M. 101 Eesti pühapaika. Tallinn: Varrak, 2011.
- Looduslikud pühapaigad: väärtused ja kaitse. (Koost H. Valk, A. Kaasik). (Õpetatud Eesti Seltsi Toimetised, XXXVI), Tartu: Õpetatud Eesti Selts, 2007.
- Remmel, M.-A. Hiie ase. Hiis eesti rahvapärimeses. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, 1998.
- Remmel, M.-A. Lehmja tammik – looduslik pühapaik rahvajuttudes ja pärimustes. – Eesti Loodusmuuseumi töid V, 2007, 9–15.
- Tvauri, A. Eesti ohvrikivid. – Mäetagused, 11, 1999, 35–57.
- Valk, H. Püha Võhandu rahvausus ja -pärimuses. – Õpetatud Eesti Seltsi Aastaraamat 2013. Tartu: Õpetatud Eesti Selts, 2014, 9–51.
- Valk, H. Pühast Võhandust, Pühalättest ja ohvrijärvest Otepää lähistel. – Ajalooline Ajakiri 1–2, 2015, 3–37.
- Vilbaste, K. Eesti allikad. Tallinn: Varrak, 2013.

1.21. Kalmistud (sh mõisa- ja talukalmistud)

- Arnek, P. Eestikeelsed tekstid 16.–19. sajandi Põhja-Eesti hauatähistel. Tallinn: Tallinna Ülikool, humanitaarteaduste instituut, 2019.
- Kuslap, V. Jalutuskäigud Eesti kalmistutel. Tallinn: Fookus Meedia, 2017.
- Pae, T. Eesti kalmistute kujunemine ja paiknemise seaduspärasused. (Publicationes Instituti Geographici Universitatis Tartuensis, 105). Tartu: Tartu Ülikooli geograafia instituut, 2008, 86–101.
- Pütsep, J., Ots, L., Muusikus, I. Kultuurilooline Raadi. Tallinn: Hea Lugu, 2008.
- Sirge, K. Eesti mõisakalmistud. Magistritöö Tartu Ülikooli usuteaduskonna võrdleva usuteaduse õppetoolis. Tartu, 2013.
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/33529/MA_Ketlin_Sirge2013.pdf
- Tuulik, T. Oma kodu, oma maa sümbolid – talukalmistud Eestis. Tuna, nr 3, 2013, 32–56.
- Kõuts, E., Valk, H. Rist ja raud. Tallinn: SE&JS, 1998.

1.22. Sõdade jäljed: lahingupaigad, 20. sajandi kindlustused, kaitsekraavid, muuseumid, langenute ühishauad/kalmistud, memoriaalid, punkrid

- Eesti sõjaajaloo teejuht. (Koost K. Luts). Tallinn: Eesti Päevaleht, 2010.
- Eesti Sõjaajaloo Teejuhi uusväljaanne. (Koost A. Tähiste, M. Mõniste).
<https://teejuht.esap.ee/>
- Eesti Vabadussõda 1918–1920. 1, 2. Tallinn: Vabadussõja Ajaloo Komitee 1937; Tallinn: Mats: 1996, 1997.
- Eesti Vabadussõja ajalugu I, II. (Koost L. Vahtre). Tallinn: Varrak, 2020.
- Laar, M. 20 Eesti tähtsamat lahingut. Tallinn: Grenader, 2013.
- Laar, M. Metsavennad. Relvastatud vastupanu Eestis Teise maailmasõja järel. Tallinn: Read, 2013.
- Laar, M. Sinimäed 1944: II maailmasõja lahingud Kirde-Eestis. Tallinn: Varrak, 2012.
- Laar, M., Emajõgi 1944: II maailmasõja lahingud Lõuna-Eestis. Tallinn: Varrak, 2005.
- Mandel, M. Kogu tõde Hirmus-Antsust? Tallinn: Eesti Ajaloomuuseum, 2010.
- Ojalo, H. Sinimägede legend: kuidas võitles Eesti Diviis. Tallinn: Ammukaar, 2017.
- Vendel, F. Sügis 1944. Lahingud Lääne-Eesti saartel ja Sõrves. Tallinn: Grenader.

1.23. Nõukogude armee pärand: sõjaväe- ja raketibaasid, kordonid, lennuväljad

- Militaarpärand. <https://register.muinas.ee/public.php?menuID=militaryheritage>
- Raukas, A. Müüte ja fakte Nõukogude sõjaväest Eestis. <http://kes-kus.ee/muute-ja-fakte-noukogudesojavaest-eestis>

- Tähiste, A. Eesti militaarpärandi uurimisest ja kaitsmisest. – Muinsuskaitse aastaraamat, 2018. Tallinn: Muinsuskaitseamet, Tallinna Linnaplaneerimise Ameti muinsuskaitse osakond, Eesti Kunstiakadeemia muinsuskaitse ja konserveerimise osakond, 2019.

- Eesti Sõjaajaloo Teejuhi uusväljaanne. (Koost A. Tähiste, M. Mõniste).

<https://teejuht.esap.ee/>

- Uuringu „Eesti sõjaajaloolise arhitektuuripärandi kaardistamine ja kasutusvõimaluste analüüs. 19. ja 20. sajand“ lõpparuanne.

<https://register.muinas.ee/file/militaryheritagegeneral/47.pdf>

1.24. Terrori- ja hukkamispaigad, koonduslaagrid

- Arold, M. Sortside saladused, I–XII, Tartu: Tungal, 1993–2001.

- Valge raamat: Eesti rahva kaotustest okupatsioonide läbi 1940–1991. (Toim Ü. Ennuste). Okupatsioonide Repressiivpoliitika Uurimise Riiklik Komisjon. Tallinn: Riigikogu kantselei, 2005.

- Estonia 1940–1945: reports of the Estonian International Commission for the Investigation of Crimes Against Humanity. (Toim T. Hiio, M., Maripuu, I. Paavle). Tallinn: Inimsusevastaste Kuritegude Uurimise Eesti Sihtasutus, 2006.

- Estonia since 1944: reports of the Estonian International Commission for the Investigation of Crimes Against Humanity. (Toim T. Hiio, M., Maripuu, I., Paavle). Tallinn: Inimsusevastaste Kuritegude Uurimise Eesti Sihtasutus, 2009.

- Paavle, I. Eesti rahvastikukaotused. II/1, Saksa okupatsioon 1941–1944: hukatud ja vangistuses hukkunud. Tartu : Okupatsioonide Repressiivpoliitika Uurimise Riiklik Komisjon, 2002.

- Poolamets, M., Heinsalu, A., Gams, E. Kogu Me Lugu. <https://www.kogumelugu.ee/>

- Toimik „Priboi“. Artikleid ja dokumente 1949. aasta märtsiküüditamisest. (Eesti Mälu Instituudi toimetised, 2). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus: 2019.

- Ülevaateid okupatsiooniajast. (Koost H. Ahonen). Tallinn: Kistler-Ritso Eesti Sihtasutus, 2004.

1.25. Vaimne pärand

- Arraste, L.-A., Adamson, I., Ammas, A., Feršel, Ü., Tiis, K., Žīgurs, J., Valner, K. 75 aastat Eesti tantsupidusid. [75 years of dance celebrations in Estonia] Tallinn: Varrak 2009.

- Eesti rahvaluule ülevaade. (Toim R. Viidalepp). Tallinn, 1959.

- Jussufi, G. 100 eesti rahvakandlemängijat ja -meistrit: XX–XXI sajand. Tallinn, 2018.

- Kalamees, A. Eesti rahvamänge. [Tallinn] 2007).

- Kuutma, K. Laulupeod rahvusliku identiteedi kandjana. – Mäetagused, nr 1–2 (1996): 2, <http://www.folklore.ee/tagused/nr1/pdf/internet.pdf>

- Ojamaa, T. jt. Seto mitmehäälne laulutraditsioon. <http://laul.setomaa.ee/>

- Rüütel, I. Varafolkloorsetelt vokaalžanridelt lauluni. In Mäetagused nr 8–9 (1998–1999). <http://www.folklore.ee/tagused/nr8/ing.htm>
- Rüütel, I. Estonian Folk Music Layers in the Context of Ethnic Relations. – Folklore no. 6 (1996). <https://www.folklore.ee/folklore/vol6/ruutel.htm>
- Rüütel, I. Eesti uuema rahvalaulu kujunemine. [Tartu] 2012.
- Rüütel, I. Saaremaa laule ja lugusid. Mis on jäänud jälgedesse I. Tartu, 2015. <https://www.folklore.ee/era/pub/saaremaa.pdf>
- Rüütel, I. Muhumaa laule ja lugusid. Mis on jäänud jälgedesse II. Tartu, 2016. <https://www.folklore.ee/pubte/eraamat/muhu/ee/index>
- Rüütel, I. Muhu rahvamuusikat, laulumänge ja tantse. Traditional Music, Song Games and Dances of Muhu Island. [Tartu] 2018.
- Rüütel, I. Saaremaa rahvamuusikat ja kombeid. Traditional Music and Customs of Saaremaa. [Tartu] 2018. <https://www.folklore.ee/pubte/eraamat/saaremaa/en/index> t:
- Tampere, H. Eesti rahvalaule viisidega I–V. Tallinn 1956–1965. <http://www.folklore.ee/pubte/eraamat/tampere/>
- Tampere, H. Lauluväelised. (Eesti mõttelugu). Tartu, 2009.
- Tampere, H. Eesti rahvapillid ja rahvatantsud. Tallinn, 1975.
- Tampere, H. jt. Eesti rahvamuusika antoloogia. Anthology of Estonian traditional music. [Tartu] 2016. <http://www.folklore.ee/pubte/eraamat/rahvamuusika/ee/index>
- Tedre, Ü. Eesti rahvalaulud. Antoloogia I–IV (I–III k: laulud, IV k: regilaulutraditsiooni tutvustus). Tallinn 1969–1974. <http://www.folklore.ee/laulud/erla/>
- Tedre, Ü., Tormis, V. Regilaulik. Tallinn, 1997.
- Eesti rahvapille. (Koost ja toim I. Tõnurist). Tallinn, Viljandi, 2008.

Andmebaase

- Rahvapärимuse, sh laulu ja pillimuusika alaseid väljaandeid, andmebaase ja kirjandust: Eesti folkloristide server (väljaanded, andmebaasid) <http://www.folklore.ee/>
- Pärimusmuusika teabekogu ja Pärimusmuusika noodikogu <https://www.folk.ee/meist/parimusmuusika-teabekogu>, <https://www.folk.ee/noodikogu>
- Estonica. Entsüklopeedia Eestist (ee, eng, rus). (Rahvakultuur. Kultuur.) <http://www.estonica.org>
- Kivike. Eesti Kirjandusmuuseumi andmebaas-repositoorium (Eesti Rahvaluule Arhiivi materjalid, sh kogukonnaportaamid) www.kivike.ee
- MUIS. Eesti Muuseumide Veebivärv. <https://www.muis.ee/search>

2. EESTI LOOD

2.1. Eesti kui terviku suur lugu

2.1.1. Kroonikad

- Henriku Liivimaa kroonika. Tallinn, 1982, 1993, 2005, 2008, 2018.
- Liivimaa vanem riimkroonika. Tallinn, 2003.
- Vahtre, S. Liivimaa noorem riimkroonika (1315–1348). Tartu, 1960.
- Russow, B. Liivimaa kroonika. Tallinn, 1993.
- Dionysius Fabriciuse Liivimaa ajaloo lühiülevaade. Tartu, 2010.
- Renner, J. Liivimaa ajalugu 1556–1561. Tallinn, 2006.
- Kelch, C. Liivimaa ajalugu. Tartu, 2004.
- Kelch, C. Liivimaa ajaloo järg. Tartu, 2009.

2.1.2. Üldkäsitlused, uurimused ja ülevaated

- Eesti ajalugu I. Eesti esiaeg. Autorid: Kriiska, A., Lang, V., Mäesalu, A. Tvauri, A., Valk, H. Tartu: Tartu Ülikooli ajaloo ja arheoloogia instituut, 2020.
- Eesti ajalugu II. Eesti keskaeg. Autorid: Kala, T., Kaljundi, L., Kreem, J., Leims, I., Markus, K., Mänd, A., Põltsam-Jürjo, I., Russow, E., Selart, A., Tamm, M., Valk, H. Tartu: Tartu Ülikooli ajaloo ja arheoloogia instituut, 2012.
- Eesti ajalugu III. Vene-Liivimaa sõjast Põhjasõjani. Autorid: Küng, E., Laidre, M., Leimus, I., Põldvee, A., Selart, A., Seppel, M., Tafenau, K., Tarkiainen, Ü., Tarvel, E. Tartu: Tartu Ülikooli ajaloo ja arheoloogia instituut, 2013.
- Eesti ajalugu IV. Põhjasõjast pärisorjuse kaotamiseni. Autorid: Laur, M., Tannberg, T., Piirimäe, H. Tartu: Ilmamaa 2003.
- Eesti ajalugu V. Pärisorjuse kaotamisest Vabadussõjani. Autorid: Andresen, A., Jansen, E., Karjahärm, T., Laar, M., Laur, M., Lepik, L., Must, A., Rosenberg, T., Tannberg, T., Vahtre, S. Tartu: Ilmamaa, 2010.
- Eesti ajalugu VI. Vabadussõjast taasiseseisvumiseni. Autorid: Pajur, A., Tannberg, T., Vahtre, L., Ant, J., Laar, M., Jaanson, K., Nutt, M., Raag, R., Vahtre, S., Kasekamp, A. Tartu: Ilmamaa 2005.
- Eesti ajalugu. Kronoloogia. Autorid: Mäesalu, A., Vahtre, S., Laut, M., Rosenberg, T., Liim, A., Pajur, A., Tannberg, T. Tallinn: Tänapäev, 2015.
- Laar, M. 101 Eesti ajaloo sündmust. Tallinn: Varrak, 2010.
- Laar, M., Vahtre, L. & Valk, H. Kodu lugu, I, II. Tallinn: Loomingu Raamatukogu, 1989.
- Lang, V. Läänemeresoome tulemised. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2018.
- Selart, A. Eesti idapiir keskajal. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 1998.
- Zetterberg, S. Eesti ajalugu. Tallinn: Tänapäev, 2009, 2010, 2011.

- Vahtre, L. Eesti rahva lugu. Tallinn: Ilo, 2005.
- Valk, H. Kihelkondlik Eesti: meie identiteedi kodu. – Esimene aastasada, Valik Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva tekste. Tartu: Postimees Kirjastus, 2020, 52–63.

2.2. Eesti keel ja õ

- Eesti keele ajalugu. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2020.
- Kingissepp, V.-L. Õ-tähe teest meie kirjakeelde. – Emakeele Seltsi aastaraamat, 62, 2016, 281–292.
- Lindström, K. Mis on Eesti keeles erilist. – Horisont, 4, 2020, 24–27.
- Pae, T. Theodor Kaljo ja õ-hääliku piir Saaremaal. – Emakeele Seltsi aastaraamat, 63, 2017, 127–138.
- Pajusalu, K. Eesti keele 100 aastat. Tallinn: Post Factum, 2018.
- Pajusalu, K., Hennoste, T., Niit, E., Päll, P., Viikberg, J. Eesti murded ja kohanimed (3. trükk). Tartu, 2018.

2.3. Eestlased – rahvas ja kultuur

- Eesti rahvakultuur. (Toim A. Viires, E. Vunder). Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 1998.
- Eesti rahvakultuuri leksikon. (Toim A. Viires). Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 1995, 2000, 2007.
- Jonuks, T., Rimmel, A. Metsarahva kujunemine. Retrospektiivne vaade müüdi loomele. – Keel ja Kirjandus, 2020, 6, 459–482.
- Kõivupuu, M. Eestlase eluring. Tallinn: Varrak, 2015.
- Kõivupuu, M. Meie pühad ja tähtpäevad. Tallinn: Varrak, 2018.
- Loorits, O. Meie, eestlased. (Eesti mõttelugu, 35). Tartu: Ilmamaa, 2000.
- Masing, U. Keelest ja meelest Tartu: Ilmamaa, 2004.
- Mikita, V. Lingvistiline mets : tsibihärbilase paradigma. Teadvuse kiirendi. 2013, 2020.
- Mikita, V. Lindvistika ehk metsa see lingvistika. 2015, 2016, 2018.
- Mikita, V. Kukeeseen kuulamise kunst : läänemeresoome elutunnet otsimas. 2017.
- Pae, T. Eesti rahvusatlas. Tartu: TÜ geograafia osakond, Regio, 2019.
- Pae, T., Rimmel, M.-A. Eesti etnonüümid, võrdnimed ja piirkonnanimed. – Keel ja Kirjandus, 3, 2006, 177–190.
- Rimmel, M.-A. Viru mees viljapulli, Harju mees aganapulli. Piirkondlike suhete kajastumisest eesti rahvapärimeses. – Mäetagused, 21, 141–192.
<https://www.folklore.ee/tagused/nr21/remmel.pdf>

- Talve, I. Eesti kultuurilugu. Keskaja algusest Eesti iseseisvuseni. Tartu: Ilmamaa, 2005.
- Eestlane muutub ajas: seisusühiskonnast kodanikuühiskonda. (Koost T. Tannberg, H. Tamman). Tartu: Eesti Ajalooarhiiv, 2007.

2.4. Eesti – sõdade ja vallutuste maa

- Andrae, C. G. Rootsi ja suur põgenemine Eestist 1943–1944. Tallinn: Olion, 2005.
- Eesti mees Vene kroonus: uurimusi Baltikumi ja Venemaa sõjaajaloost impeeriumi perioodil 1721–1917 (Toim T. Tannberg). Tartu: Ilmamaa, 2011.
- Eesti sõjaajaloo aastaraamat. (Sari ilmub alates 2011. aastast.)
- Eesti Sõjaajaloo Teejuhi uusväljaanne. (Koost A. Tähiste, M., Mõniste). <https://teejuht.esap.ee/>
- Eesti sõjaajaloo teejuht. (Koost K. Luts). Tallinn: Eesti Päevaleht, 2010.
- Eesti Vabadussõja ajalugu I, II. (Koost ja toim L. Vahtre). Tallinn: Varrak, 2020.
- Henriku Liivimaa kroonika. (Toim E. Tarvel, tlk R. Kleis). Tallinn, Eesti Raamat, 1982.
- Laar, M. Sinimäed 1944: II Maailmasõja lahingud Kirde-Eestis. Tallinn: Varrak, 2012.
- Laar, M. Emajõgi 1944: II Maailmasõja lahingud Lõuna-Eestis. Tallinn: Varrak, 2005.
- Laidre, M. Dorpat 1558–1708: linn väe ja vaenu vahel. Tallinn: Argo, 2008.
- Mandel, M. Kurjuse aasta Lõuna-Läänemaal 1940–1941. Tallinn: Eesti Ajaloomuuseum, 2007.
- Metsavennad. Arheoloogid ja ajaloolased metsavendade jälgedel. (Koost P. Kaasik, M. Kiudsoo, P. Kuusk, M. Herem, Ü. Kurik). Imeline Ajalugu, 2020.
- Nõukogude armee ja eesti mees. Mälestused. (Koost E. Tammer, K. Luts). Tammerraamat, 2010.
- Ojalo, H. Laskurkorpuse kojutulek. Nevelist Sõrveni 1943–1944. Tallinn: Grenader, 2015.
- Ojalo, H. Sinimägede legend: kuidas võitles Eesti Diviis. Tallinn: Ammukaar, 2017.
- Soomepoisid : võitlus jätkub. II Maailmasõjas Soome armees võidelnud Eesti vabatahtlike ajalugu 1939–2010. (Koost M. Laar, P. Pillak, H. Rebas, M. Saueauk). Tallinn: Grenader, 2010.
- Uurimusi ja allikmaterjale sõjaajaloost. (Sari ilmub alates 1998)
- Uuringu „Eesti sõjaajaloolise arhitektuuripärandi kaardistamine ja kasutusvõimaluste analüüs. 19. ja 20. sajand“ lõpparuanne. <https://register.muinas.ee/file/militaryheritagegeneral/47.pdf>.
- Vabadussõja mitu palet: sõda ja ühiskond aastatel 1918–1920. (Koost T. Tannberg). (Rahvusrhiivi toimetised, 3 (34), 2019.
- Vahtre, S. Jüriöö. Tallinn: Eesti Raamat, 1980.
- Vahtre, S. Muinasaja loojang Eestis. Tallinn: Olion, 1990.

2.5. Eesti omariiklus

- Aare, J. Fosforiidisõda 1971–1989. Tallinn: Kirilille Kirjastus, 1999.
- Eesti identiteet ja iseseisvus. (Koost A. Bertricaud). Tallinn: Avita, 2001.
- Eesti iseseisvus võideti Moskvas. (Koost A. Adamson). Tallinn: Argo, 2016.
- Eesti rahva kannatuste aasta. Koguteos. Tallinn: Eesti Kirjastus 1943, Tallinn: Elmatar 2012.
- Eesti Vabadussõja ajalugu I, II. (Koost ja toim L. Vahtre). Tallinn: Varrak, 2020.
- Eesti Vabariik 100. Tallinn: TEA, 2017.
- Endre, S., Laar, M., Ott, U. Teine Eesti. Eesti iseseisvuse taassünd 1986–1991. Tallinn: SE&JS.
- Graf, M. Kalevipoja kojutulek. 1978. aasta poliitilisest pööripäevast 1988. aasta Suveräänsusdeklaratsioonini. Tallinn Argo, 2012.
- Graf, M. Impeeriumi lõpp ja Eesti taasiseseisvumine 1988–1991. Tallinn: Argo, 2012.
- Jansen, E. Eestlane muutub ajas. Seisuseühiskonnast kodanikuühiskonda. Tartu: Eesti Ajalooarhiiv, 2007.
- Jansen, E. Vaateid eesti rahvusluse sünniaegadesse. Tartu: Ilmamaa, 2004.
- Laaman, E. Eesti iseseisvuse sünd. Tallinn: Faatum: 1990–1997.
- Laar, M., Hiio, T. Eesti riigi 100 aastat. I osa. Maapäevast Otto Tiefi valitsuseni. Tallinn: Post Factum, 2018.
- Laar, M., Hiio, T. Eesti riigi 100 aastat. II osa. Rahvusvahelise õiguse pelgupaigast Euroopa Liidu eesistumiseni. Tallinn: Post Factum, 2018.
- Eesti omariikluse põhidokumendid. Eelkonstitutsioonilised aktid ja põhiseadused lühikommentaaridega. (Koost R. Maruste). Tallinn: Rait Maruste, Eesti Teaduste Akadeemia riigiõiguse sihtkapital, 2020.
- Noormets, T. Eesti elust-olust Saksa okupatsiooni all Teises maailmasõjas. – Tuna, 4, 2002, 59–66.
- Eesti ajalugu, VI. Vabadussõjast taasiseseisvumiseni. Pajur, A., Tannberg, T., Vahtre, L., 2Ant, J., Laar, M., Jaanson, K., Nutt, M., Raag, R., Vahtre, S., Kasekamp, A. Tartu: Ilmamaa, 2005.
- Sõja ja rahu vahel. I – Eesti julgeolekupoliitika 1940. aastani)Toim Tõnu Tannberg). 2004; II – Esimene punane aasta. Okupeeritud Eesti julgeolekupoliitiline olukord sõja alguseni. Tallinn: S-keskus, 2004, 2010.

2.6. Elatusalad (põld, tööstus, käsitöö)

- Eesti rahvarõivaid XIX sajandist ja XX sajandi algult. (Toim H. Moora). Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus, 1957.
- Hülgepüük : hülgepüügi meenutusi möödunud aegadest. (Koost E. Pettai). Stockholm: Eesti Kalurite Koondis, 1988.

- Jürgen, T. Mulgi rahvarõivad. Viljandi: TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, Viljandi Muuseum, 2015.
- Kaarma, M., Voolmaa, A. Eesti rahvarõivad. Tallinn: Eesti Raamat, 1981.
- Kalits, V. Kihnlaste elatusalad XIX sajandi keskpaigast XX sajandi keskpaigani. Kihnu: Kihnu Kultuuriruum, 2006.
- Kirme, K. Eesti sõled. Tallinn: Kunst, 1986.
- Kirme, K. Eesti rahvapärased ehted. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2002.
- Kont, Ü., Randmaa, A., Raud, I. Pärnumaa rahvarõivad. Türi, Pärnu: Saara Kirjastus, SA Pärnu Muuseum, 2017.
- Konsin, K. Kudumid. Eesti Rahvakunst. Tallinn: Kunst, 1979.
- Konsin, K. Silmkoeesemed. Tallinn: Kunst, 1972.
- Kurrik, H. Eesti rahvarõivad. Tartu: Eesti Rahva Muuseum, 1938.
- Linnus, H. Tikand eesti rahvakunstis II. Lääne-Eesti ja Lõuna-Eesti. Tallinn: Eesti Raamat, 1973.
- Loite, K. Virumaa rahvarõivad. Tartu: Eesti Rahva Muuseum, 2017.
- Manninen, I. Eesti rahvariiete ajalugu. Tartu: Eesti Rahva Muuseum, 1927.
- Põllumajandusmaastik Eestis. (Toim L. Aasalo). Tallinn: Valgus, 1980.
- Rahvarõivaid Vooremaa veerelt. (Koost T. Kull). Türi: Saara Kirjastus, Jõgevamaa Koostöökoda, 2014.
- Läänemaa kihelkondade rahvarõivad 19. sajandil ja 20. sajandi alguses. Autorid: Piiri, R., Mandel, L., Luhamaa, L., Otsavel, E, Rajando, K., Raid, T., Riidas, V. Haapsalu: MTÜ Kodukant Läänemaa, Saara Kirjastus, 2020.
- Viires, A. Talurahva veovahendid. Tallinn: Valgus, 1980.
- Viires, A. Eesti rahvapärane puutööndus. Tallinn: Ilo, 2006.
- Võti, T. Eesti rahvapärased kirstud ja vakad. Tallinn: Valgus, 1974.
- Võti, T. Talutoa sisustus. Tallinn: Kunst, 1984.
- Võti, T. Õllekannud. Tallinn: Kunst, 1986.

2.7. Eesti toit – riigi ja rahva visiitkaart

- Bardone, E., Kannike, A., Põltsam-Jürjo, I., Plath, U. 101 Eesti toitu ja toiduainet. Tallinn: Varrak, 2016.
- Demjanov, D., Kodres, M. Sööme ära! Raamat eesti köögist, söögist ja sööjatest. Eesti Kulinaaria Instituut, Menu, 2011.
- Eesti rahvusköök. Autorid: Kersna, A., Rekkor, S., Piiri, R., Aarma, D., Aavik, Õ., Ligas, I., Vendla, E., Rego, I. Tallinn: Maalehe Raamat, 2004.

- Jürgenson, A. Seentesse suhtumine meil ja mujal. – Eesti Rahva Muuseumi aastaraamat, 48, 2004, 81–107. <https://ojs.erm.ee/index.php/ermer/article/download/119/112/355>
- Kalle, R., Sõukand, R. Eesti looduslikud toidutaimed: kasutamine 18. sajandist kuni tänapäevani. Tallinn: Varrak, 2013.
- Kuvaitseva, M. Vanausuliste toidud. Tartu: Eesti Vanausuliste Kultuuri- ja Arendusühing, 2017.
- Moora, A. Eesti talurahva vanem toit. Tartu: Ilmamaa, 2007.
- Sõukand, R. Eesti looduslikud toidutaimed: kasutamine 18. sajandist tänapäevani. Tallinn: Varrak, 2013.

2.8. Usk ja kirik Eestis

- Aleksius II. Õigeusk Eestimaal. Tallinn: Revelex, 2009.
- Altnurme, L. Kristlusest oma usuni: uurimus muutustest eestlaste religioossuses 20. saj. II poolel. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2005. <https://dspace.ut.ee/handle/10062/1>
- Eesti kiriku- ja religioonilugu. Õpik kõrgkoolidele. (Toim R. Altnurme). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2018.
- Jonuks, T. Eesti muinasusund. Dissertationes Archaeologiae Universitatis Tartuensis. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2009.
- Kõpp, J. Kirik ja rahvas. Sugemeid eestlase vaimse palge kujunemise teelt. Lund: Eesti Vaimulik Raamat, 1959.
- Paul, T. Eesti piiblitõlke ajalugu. Esimestest katsetest kuni 1999. aastani. Tallinn: Emakeele Selts, 1999.
- Plaat, J. Usuliikumised, kirikud ja vabakogudused Lääne- ja Hiiu maal: usuühenduste muutumisprotsessid 18. sajandi keskpaigast kuni 20. sajandi lõpuni. Tartu: Eesti Rahva Muuseum, 2001.
- Plaat, J. Saaremaa kirikud, usuliikumised ja prohvetid 18.–20. sajandil. Tartu: Eesti Rahva Muuseum, 2003.
- Plaat, J. Õigeusu kirikud, kloostrid ja kabelid Eestis = Православные церкви, монастыри и часовни в Эстонии = Orthodox churches, convents and chapels in Estonia. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia, 2011.
- Plaat, J. Vene vanausulised ja nende pühakojad Eestis = Русские старообрядцы Эстонии и их храмы = Russian old believers and their sacral buildings in Estonia. Tallinn: Variato, 2016.
- Пономарьова, Г., Šor, Т., Eesti vanausulised: väike kirikuloo teatmik = Староверы Эстонии : краткий исторический справочник = The old believers of Estonia : a brief historical survey. Tartu, 2006.
- Saard, E. Ristitud eestlane: kristluse ajalugu Eestis keskajast tänapäevani. Tallinn: Argo, 2018.
- Setomaa tsässonad. (Koost A. Raudoja, T. Mäkeläinen). Tartu: Seto Kultuuri Fond, 2011.

- Sild, O. Eesti kirikulugu: vanimast ajast olevikuni. Tartu: Akadeemiline Kooperatiiv, 1938.

2.9. Rahvausund ja kombed

- Eesti rahvakalender. I–VIII. (Koost S. Lätt (I); M. Hiimäe (II–VIII)). Tallinn: Eesti Raamat, 1970–1999. <http://www.folklore.ee/erk/>
- Eisen, M. J. Eesti mütoloogia. (Eesti Mütoloogia I). Tartu: Mats, 1995.
- Eisen, M. J. Eesti uuem mütoloogia. (Eesti Mütoloogia II). Tartu: Rahvaülikool, 1920.
- Eisen, M. J. Eesti vana usk. (Eesti Mütoloogia, IV). Tartu: Eesti Kirjanduse Seltsi Kirjastus, 1926.
- Eisen, M. J. Esivanemate ohverdamised. (Eesti Mütoloogia III); II tr. Tartu: Mats, 1996.
- Hein, A. Vanaaja pulm: valitud tekste ja pilte 16. sajandi keskpaigast 19. aastasaja viimase veerandini. Tallinn: Tänapäev, 2018.
- Hiimäe, M. Päiv ei ole päiväle veli: lõunaeesti kalendripärimus. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, 2006.
- Hiimäe, M. Pühad ja argised ajad rahvakalendris. Tallinn: Varrak, 2010.
- Hiimäe, M. Sõnajalg jaaniöö. (Eesti mõttelugu, 73). Tartu: Ilmamaa, 2007.
- Hiimäe, M. Viruma vanad vaimujutud. Rakvere–Tartu: Viru Instituut, Eesti Kirjandusmuuseumi teaduskirjastus, 2015.
- Hiimäe, R. Eesti rahvatarkused kodust, loodusest, tervisest ja suhetest. Tallinn: Paradiis, 2017.
- Hiimäe, R. Kaitsemaagia. Tallinn: Pegasus, 2012.
- Kõiva, M. Eesti loitsud. Tallinn: Pegasus, 2011.
- Kõivupuu, M. Igal hädal oma arst, igal tõvel ise tohter: sissevaade Eesti rahvameditsiini. Tallinn: Varrak, 2013.
- Kõivupuu, M. Meie pühad ja tähtpäevad. Tallinn: Varrak, 2018.
- Loorits, O. Eesti rahvausundi maailmavaade. Tallinn: Perioodika, 1990.
- Metsvahi, M. Kuidas esimese öö õigusest sai eesti rahvuslik narratiiv. <https://novaator.err.ee/862460/kuidas-esimese-oo-oigusest-sai-eesti-rahvuslik-narratiiv>
- Palve, vanapatt ja pihlakas. Setomaa 1994. a. kogumisretke tulemusi. (Toim Valk, H, Västrik, E). (Vanavaravedaja, 4). Tartu: Tartu NEFA, 1996.
- Paulson, I. Vana eesti rahvausk. Tartu: Ilmamaa, 1997.
- Öunapuu, P. Eesti pulm. Tallinn. Tänapäev, 2003.

2.10. Eesti – kodutunne, koht ja kohapärimus

- Eisen, M. J. Esivanemate varandus. Tallinn: Sinisukk, 2000.
- Järv, R. Linda kivist Lilla Daamini [CD 1:] Tallinn – Tartu; [CD 2:] Tartu – Tallinn / [Helisalvestis]: Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus, 2014.
- Gustavson, H. Igal kohal oma lugu. Teine trükk. Tallinn: Eesti Raamat, 2007.
- Kindel, M. Mööda maad ja piki randa. Kohajutte Kuusalu kihelkonnast. Tallinn: Veljo Tormise Kultuuriselts, 2004.
- Kindel, M. Vaateid kohapärimuse väärtustamisele lähtuvalt Lahemaa turismisituatsioonist. Tartu Ülikool, eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool. Magistritöö, 2005.
<http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/986/kindel.pdf;jsessionid=59031E862923CBCF4BD47A9F72CB1308?sequence=5>
- Kirss, O. Rakvere lood ja legendid. Tallinn, Tänapäev: Virumaa Muuseumid, 2004.
- Lillak, A. Kohajutud ja jutukohad: Järva-Madise kihelkond ja selles peituvad lood. Vetepere: A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel, 2011.
- Metssalu, J. Kolm kihelkonda ja kohapärimus. Kogutud ja kogetud 2004. aasta välitöödelt Rapla, Juuru ja Hageri kihelkondades. Tartu: J. Metssalu, 2004.
- Muistis, koht ja pärimus II. Pärimus ja paigad. Toim H. Valk. Tartu: Tartu Ülikool ajaloo ja arheoloogia instituut, 2014.
- Remmel, M.-A. Muistendipaigad ja kohalood Meremäe vallas 1994. a suvel. – Palve, vanapatt ja pihlakas. Setomaa 1994. a. kogumisretke tulemusi. (Vanavaravedaja, 4). Tartu, 1996, 41–58.
- Remmel, M.-A. Hiie ase. Hiis eesti rahvapärimuses. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, 1998.
- Remmel, M.-A. Arad veed ja salateed. Järvamaa kohapärimus. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, 2004.
- Remmel, M.-A. Mõisalegendid. Harjumaa. Tallinn: Tänapäev, 2008.
- Remmel, M.-A. Päritud paigad. Kohajutte ja legende Rae vallast. Tartu, Jüri: Eesti Kirjandusmuuseum, 2011.
- Remmel, M.-A. Vennaste ja vete vald. Nabala kohajutud. Tartu, Nabala: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus, 2017.
- Rõuge kihelkond. Paigad ja pärimus. (Koost M.-A. Remmel, T. Potter, H. Valk). Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Rahvaluule Arhiiv, 2001.
- Salve, K. Laiuse lugusid. Tartu: Unenoppija, 2017.
- Suni, R. Varese mõttest sündinud: valik Põltsamaa kohalugusid. Põltsamaa: Vali Press, 2017.
- Supilinn minu elus. (Koost H. Valk). Tartu: Supilinna Selts, 2006.
- Vainlo, S. Mulgimaa võlu ja valu: valimik mulgi lugusid. Abja: Kodukuru. Põltsamaa: Vali Press, 2011.

- Valper, V. Metsast leitud kirik. Mõtsast löütü kerik. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus, 2010.
- Vill, R. Põlvamaa muistendid. Põlva: Jakob Hurda nimeline Põlva Rahvahariduse Selts, 2003.

2.11. Ravimtaimed ja rahvameditsiin

- Kudu, R. Kaika Laine. Legend jääb elama. Tallinn: Kentaur: 2020.
- Kõivupuu, M. Rahvaarstid [Võrguteavik]: noor ja vana Suri Võrumaalt. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, 2004.
- Kõivupuu, M. Igal hädal oma arst, igal tõvel ise tohter: sissevaade Eesti rahvameditsiini. Tallinn: Varrak, 2013.
- Raal, A., Vilbaste, K., Sarv, M. Eesti ravimtaimed. Tallinn: Varrak, 2018.
- Sõukand, R. Eesti looduslikud toidutaimed: kasutamine 18. sajandist tänapäevani. Tallinn: Varrak, 2013.

2.12. Surmakultuuri traditsioonid

- Kõivupuu, M. Hinged puhkavad puudes. Tallinn: Huma, 2009.
- Moor, A. Hingepuu: vanade müütide jälgedes. Tartu: Elmatar, 1998.
- Torp-Kõivupuu, M. Surmakultuuri muutumine ajas: ajaloolise Võrumaa matusekombestiku näitel. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikooli Kirjastus, 2003.
- Valk, H. Kirikaiad ja külakalmistud. – Horisont, 1994, 7, 28–33.
- Valk, H. 2001. Rural Cemeteries of Southern Estonia 1225–1800 AD. 2nd edition. (CCC Papers 3.) Visby – Tartu, 2001.
- Valk, H. Cemeteries and ritual meals: rites and their meaning in the traditional Seto world-view. – Estonian Study of Religion. A Reader. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2019, 357–372.

2.13. Mitmerahvuseline Eesti

- Aman, V. Eestirootslased Teise maailmasõja ajal ja lahkumine Rootsi. Tallinn: Argo 2014.
- Aman, V. Raamat Eestimaa rootslastest. Kultuurilooline ülevaade. Tallinn: Argo, 2017.
- Gurin-Loov, E. Eesti juutide katastroof 1941. Tallinn: Eesti Juudi Kogukond, 1994.
- Morozova, N., Novikov, J. Isevärki Peipsiveer. Eesti vanausuliste folkloorist ja pärimuskultuurist. Tartu: Eesti Vanausuliste Kultuuri- ja Arendusühing, 2008.
- Russwurm, C. Eibofolke ehk rootslased Eestimaa randadel ja Ruhnus. [Haapsalu:] Eestirootsi Akadeemia, 2015.
- Särg, A. Baltisaksa aadel Eesti- ja Liivimaal. Tallinn: Argo :2018.

- Viikberg, J. Eesti rahvaste raamat. Rahvusvähemused, -rühmad ja -killud. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 1999.
- Eesti rahvakultuur. (Koost A. Viire, E. Vunder). Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2008.

3. PÄRANDIPIIRKONNAD JA NENDE LOOD

3.1. Üldteosed Eesti kohta

- Brotze Estonica. Koost A. Hein. Tallinn: Estopol, 2006.
- Eesti rahvusatlas. The National Atlas of Estonia (Koost T. Pae). Tartu: TÜ geograafia osakond/Regio, 2019.
- Eesti kohanimeraamat. (Toim P. Päll, M. Kallasmaa). Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2016.
- Eesti. Maa. Rahvas. Kultuur. Tartu: Haridusministeerium, 1926.
- Kas tunned maad: teatmik Eesti NSV matkajaile ning kodu-uurijaile. Tallinn: Eesti Raamat, 1965.
- Kodu-uurijate seminar-kokkutulekute materjalid rajoonide kaupa: 1963–89.
- Matkame Eestis. (Koost M. Annov, jt). Tartu: Regio, 2020.
- Pae, T. Põhi ja lõuna Eesti kultuurigeograafias. – TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse aastaraamat. Tartu: TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus, 2008.
- Rohtmets, I. Kultuurilooline Eestimaa. Teekaaslane. Tallinn: Varrak, 2004.
- Siin ja sealpool maanteed. Ekskursioonijuhid rajoonide kaupa: 1969–1991.
- Talve, I. Eesti kultuurilugu. Tartu: Ilmamaa, 2004.
- Vaiksoo, R. Aja lugu I. Tallinn: Tea, 2011.

3.2. Põhja-Eesti

- BTG matkajuht. Harjumaa idaosa koos Soome lahe saartega. Kolga, 2003.
- BTG matkajuht. Harjumaa lääne- ja lõunaosa. Kolga: 2004
- BTG matkajuht. Ida-Virumaa. Kolga, 2006.
- Järvamaa. Loodus, aeg, inimene 1, 2, 3. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2007, 2009, 2009.
- Kirss, O. Jalutaja teejuht. Rakvere. Tallinn: Solnessi Arhitektuurikirjastus, 2007.
- Kirss, O. Rakvere lood ja legendid. Virumaa Muuseumid, 2004.
- Kirss, O. Rakvere ajalugu kõige vanemast ajast kuni 1944. aastani. Tallinn: 2003.
- Koguteos Virumaa. Koost K. Saaber. Lääne-Viru Maavalitsus, Ida-Viru Maavalitsus, 1996.

- Meie maa. 1. osa. Põhja-Eesti. Eesti sõnas ja pildis. Toim, B. Kangro, V. Uibopuu. Lund: Eesti Kirjanike Kooperatiiv, 1955.
- Raplamaa, 2. Loodus, aeg, inimene. Rapla: Rapla maavalitsus, 2017.
- Tallinna ajalugu. I–IV. Peatoimetaja T. Kala. Tallinn: Linnaarhiiv, 2019, 2020.
- Tarvel, E. Lahemaa ajalugu. Tallinn: Huma, 1993.

3.3. Lääne-Eesti

- Sõjaeelsed maakondlikud koguteosed: Pärnumaa (1930), Läänemaa (üldosa: 1938), Saaremaa (1933–1934), Viljandimaa (üldosa: 1939).
- Esna, O. Pajatusi vanast Pärnust. Pärnu: Otto Wilhelm, 2017.
- Hiiumaa. Loodus, aeg, inimene. (Koost H. Põllo, A. Telvik, E. Mäeots). Kärdla: Hiiumaa Teabekapital, 2015.
- Meie maa. 2. osa. Lääne-Eesti. Eesti sõnas ja pildis. (Toim B. Kangro, V. Uibopuu). Lund: Eesti Kirjanike Kooperatiiv, 1956.
- Paulus, K. Jalutaja teejuht. Pärnu. Tallinn: Solnessi Arhitektuurikirjastus, 2013.
- Pärnumaa, 1. Loodus, aeg, inimene. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2010.
- Välja, L. Jalutaja teejuht. Pärnu. Tallinn: Solnessi Arhitektuurikirjastus, 2008.
- Rullingo, A. Muhumaa. Loodus, aeg, inimene. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2001.
- Saaremaa, 1. Loodus, aeg, inimene. (Toim H. Kään, H. Mardiste, R. Nelis, O. Pesti). Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2002.
- Saaremaa, 2. Ajalugu, majandus, kultuur. (Toim K. Jänes-Kapp). Tallinn: Koolibri, 2008.
- Välja, L. Jalutaja teejuht. Kuressaare. Tallinn: Solnessi Arhitektuurikirjastus, 2014.

3.4. Lõuna-Eesti

- Sõjaeelsed maakondlikud koguteosed: Tartumaa (1925), Võrumaa (1926), Setumaa (1928), Valgamaa (1932), Pärnumaa (1930), Viljandimaa (üldosa: 1939).
- Ehe Setomaa. Värska, 2018.
- Jõgevamaa. Kuninglik väarikus, Kalevipoja jõud. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2009.
- Lõuna, K. Petserimaa. Petserimaa. Petserimaa integreerimine Eesti Vabariiki 1920–1940. Loodus, aeg, inimene. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus. 2003.
- Meie maa. 3. osa, Kesk-Eesti: Eesti sõnas ja pildis. Toim, B. Kangro, V. Uibopuu. Lund: Eesti Kirjanike Kooperatiiv, 1957.
- Meie maa. 4. osa, Lõuna-Eesti: Eesti sõnas ja pildis. Toim, B. Kangro, V. Uibopuu. Lund: Eesti Kirjanike Kooperatiiv, 1957.

- Pae, T. Lust, K. Mulkide nimetuse saamisloost ehk kas mulgid on tõesti rumalad? Keel ja Kirjandus, 6, 434–451, 2017.
- Raudla, H. Viljandi lood ja legendid. Viljandi, 2015.
- Setomaa 2. Vanem ajalugu muinasajast kuni 1920. aastani. Koost ja toim H. Valk, A. Lillak, A. Selart. Tartu: Eesti Rahva Muuseum, 2009.
- Siilivask, M., Kimmel, T. Jalutaja teejuht. Tartu, I. Südalinn ja Toometagune. Tallinn: Solnessi Arhitektuurikirjastus, 2009.
- Tartu. Ajalugu ja kultuurilugu. (Koost H. Pullerits). Tartu: Ilmamaa, 2005
- Võromaa kodolugu (Koost N. Reimann). Võro: Võro Instituut, 2004.